

gripom temelj je za daljnju razradu problematike socio-ekonomske uvjetovanosti širenja bolesti i višom smrtnošću ekonomski slabijih društvenih slojeva.

U sljedeća tri članka nailazimo na teme iz suvremene hrvatske povijesti. Wollfy Krašić autor je priloga naslovljena *Kulturne teme na stranicama hrvatskoga emigrantskog časopisa "Poruka slobodne Hrvatske"* (333–365). Baveći se kulturnim temama, a posebno marginaliziranim, cenzuriranim i proganjanim književnicima, predmetni časopis odražava političke stavove i status dijela hrvatske emigracije u kasnijim godinama postojanja socijalističke Jugoslavije. Na temu složena političkog imaginarija Istočnog bloka tijekom 1989. godine i odjeka prijelomnih događaja u dnevnim listovima u Beogradu i Zagrebu nastaje članak Marina Badurine *Tko je u Jugoslaviji želio svoju 1989.? Usporedni odjeci istočnoeuropske Annus Mirabilis u Beogradu i Zagrebu prema pisanju "Vjesnika" i "Politike"* (377–392). U posljednjem znanstvenom prilogu *Model negative medijske kampanje u devedesetima: Slučaj Mire Furlan* (393–413) autorice Nine Ožegović u fokusu je fenomen marginaliziranja kulturnih radnika koji nisu dijelili nacionalnu ideologiju vladajućih struktura kroz medijski prostor početkom devedesetih godina u Hrvatskoj.

U eseju *Zašto je pogrešno javni institut za povijest nazvati imenom Franje Tuđmana* (417–426) o pitanju preimenovanja Hrvatskog instituta za povijest Stanko Andrić iznosi protuargumente za taj prijedlog temeljene na Tuđmanovoj prvenstveno javno-političkoj, a ne znanstveno-istraživačkoj biografiji. Komentar na engleskom jeziku *"Partisans and Chetniks in occupied Yugoslavia" by Heather Williams* (427–435) potpisuje Gaj Trifković, a predstavlja detaljan prikaz Williamsina rada te ukazuje na problematične točke zbog kojih bi se trebala pokrenuti daljnja rasprava među povjesničarima Drugoga svjetskog rata na našim prostorima.

Čak dvadeset i jedan prilog o recentnim izdanjima nalazi se u rubrici *Ocjene i prikazi* (437–501), što omogućuje da se u 73. svesku *Historijskog zbornika* mogu konzultirati mišljenja istraživača o vrlo velikom broju historiografski relevantnih monografija i zbornika radova. I drugi broj ovog sveska završava rubrikom *In memoriam* (253–261) kojom je svraćena pozornost na tužne vijesti o tom da su nas u 2020. godini napustili i istaknuti povjesničari hrvatske i srednjoeuropske scene – Josip Seršić, hrvatski iseljenički polihistor i autor knjige *Hrvatski Beč*, zatim Mijo Korade, latinist i povjesničar koji je svojim istraživanjima ostavio značajan trag u novovjekovnoj hrvatskoj historiografiji te János M. Bak, čiji su radovi uvelike obilježili prijelomne trenutke osuvremenjivanja mađarske i srednjoeuropske medievistike druge polovice 20. stoljeća. Osim toga, rubrika podsjeća i na stoti jubilej rođenja hrvatskog povjesničara socijalizma Ivana Očaka (1920. – 1994.).

Zrinko Novosel

Croatia christiana periodica. Časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, god. 44, br. 85 (196 str.) – br. 86 (212 str.), Zagreb 2020.

Sredinom kolovoza 2020. godine izašao je novi broj časopisa *Croatia Christiana periodica*. Sadržaj 85. broja podijeljen je u čitateljstvu dobro poznate cjeline: *Rasprave i prilozii* (1–162), *Prikazi i recenzije* (163–187) i *In memoriam* (189–190). Prvi dio *Rasprave i prilozii* sastoji se od ukupno osam radova. U prvom radu *Bratovštine u augustinskoj crkvi i samostanu sv. Jeronima u Rijeci*

(1–14) autor Marko Medved predstavlja zainteresiranom čitatelju informacije o bratovštinama koje su u augustinskoj crkvi i samostanu sv. Jeronima u Rijeci imale svoje okupljalište tijekom niza stoljećâ, donoseći pritom nove spoznaje te ispravljajući “neke dosadašnje historiografske manjkavosti ili greške”. Tomislav Matić u radu *Petar Kotttrer – zagrebački biskup s potvrdom Baskog koncila* (15–35) upozna nas s burnim životom Petra Kotttrera, crkvenog velikodostojnika i svojedobnoga zagrebačkog biskupa čija je trogodišnja “karijera na zagrebačkoj biskupskoj stolici” završila zatočenjem koje je naložio Albert VI. Tonija Andrić u radu *Matrikula splitske bratovštine Gospe od Dobrića iz 16. stoljeća. Paleografsko-diplomatička i sadržajna analiza s kritičkim prijepisom teksta* (37–50) pokušava “rekonstruirati strukturalnu organizaciju te značaj, ulogu i utjecaj” bratovštine Gospe od Dobrića tijekom 16. stoljeća. Autorski par Joško Bracanović i Marija Zaninović-Rumora stručnim radom *Novi izvori o hvarskome pučkom ustanku* (51–79) upoznaju čitatelja s važnim pisanim izvorima koji rasvjetljavaju povijesna zbivanja prije i tijekom ustanka pučana u Hvaru (1510. – 1514.). Izvorni znanstveni članak *Inventar crkve sv. Silvestra u Zadru koncem 17. stoljeća* (79–112) autora Zdenka Dundovića “analizira prijepis inventara crkve sv. Silvestra u Zadru” iz 1694., kao i popis srebrnine iz 1690. Goranka Šutalo u ovom broju časopisa donosi rad *Došenova Jeka planine (1767.) i Aždaja sedmoglava (1768.) u kontekstu naslijeđa katoličke obnove i s aspekta katoličkog prosvjetiteljstva* (113–131) u kojem nastoji promotriti Došenov opus iz perspektive katoličke obnove kao dugotrajna procesa. Daniel Patafta i Zlatko Matijević potpisuju pregledni rad *Hrvatski katolički seniorat (1913. – 1941.). Osnovne značajke od osnutka do raspuštanja* (133–146) kojim otvaraju temu o kojoj “do danas nije napisan ni jedan znanstveni rad koji bi u cjelini obradio tu iznimno važnu organizaciju”. Posljednji rad ovog dijela 85. broja potpisuje Miha Šimac, a sam rad napisan je na engleskom jeziku. Naslov tog stručnog rada je *A brave Croatian Military Chaplain: Fr. Mijo Jurić in 1915–1918.* (147–162), a u njemu autorica na “temelju nedavno otkrivene arhivske građe u Ratnom arhivu u Beču” daje oris života i djelovanja Mije Jurića, vojnog kapelana.

Drugi dio ovog broja *Prikazi i recenzije* (163–187) sadrži devet prikaza i recenzija. *In memoriam* (189–190) pred čitatelja stavlja nekrolog posvećen Antonu Belanu, svećeniku Kotorske biskupije i plodnom povjesničaru kotorskog kraja, a potpisuju ga Lovorka Čoralčić i Slavko Dabinović.

Krajem prosinca 2020. godine izašao je i drugi broj CCP-a. Sadržaj 86. broja podijeljen je u uobičajene cjeline: *Rasprave i priloz* (1–168), *Prikazi i recenzije* (169–200) i *In memoriam* (201–206). Cjelina *Rasprave i priloz* (1–168) u ovom broju sadrži osam radova. Prvi je *Isprava Instrumento della cessione del scoglio della comunità di Curzola alli Padri minori osservanti di San Francesco l' Anno 1394.* (1–21) autorskog dvojca Nade Bulić i Ivane Posedi u kojem dokazuju da se naslovnom ispravom utvrđuje vlasnost Reda male braće nad cijelim otokom Korčulom. Kristijan Juran radom *Katastika nadarbina Šibenske biskupije iz druge polovice 15. stoljeća* (23–35) otvara nove stranice historiografije upoznavajući nas s jednim značajnim povijesnim vrelom: Katastikom nadarbina Šibenske biskupije. Viktorija Franić Tomić i Slobodan Prosperov Novak potpisuju rad naslovljen *Ozana Kotorka između Girolama Savonarole, Mavra Veteranovića i Serafina Razzija* (37–57) kojim čitatelja upoznaju s “do danas neuočen[im] odnos[om] Girolama Savonarole s hrvatskom književnošću”. *Iz rapske crkvene prošlosti. Prilog životopisu rapskoga biskupa Vincenta Negusantija* (1514. – 1567.) (59–86) naslov je rada Zrinke Novak kojim nastoji “rekonstruirati njegov curriculum vitae i djelovanje u razdoblju od kada postaje rapskim biskupom (1514.) pa sve do njegove smrti 1573. godine”. Zdenko Dundović autor je izvornoga znanstvenog članka naslovljena *Florijevo sjemenište u Zadru. Prilog poznavanju njegova otvorenja*

i djelovanja (87–110) u kojem postavlja tezu “da je Florijevo sjemenište u Zadru otvoreno 1669. godine”. *Stanovništvo Dalmacije u matičnoj knjizi vjenčanih župe sv. Tripuna u Kotoru u 18. stoljeću* (111–129) rad je Maje Katušić u kojem analizira “migracije ženika podrijetlom iz Dalmacije u Kotor” tijekom 18. stoljeća. Miroslav Akmadža i Anto Mikić su autori su rada *Prijepori Franje Kuharića i komunističkih vlasti o kardinalu Alojziju Stepincu* (131–153) u kojem “na temelju dostupnih arhivskih izvora i relevantne literature analiziraju problematiku odnosa Franje Kuharića u svojstvu obnašatelja raznih crkvenih dužnosti (župnik, pomoćni biskup, nadbiskup, kardinal i predsjednik Biskupske konferencije) prema osobi i djelovanju nadbiskupa Alojzija Stepincu u svjetlu crkveno-državnih odnosa u vrijeme vladavine komunističkoga režima u Jugoslaviji”. *Transferi slika ljubljanskog slikara Joannesa Eisenharta iz stare zagrebačke katedrale* (155–168) rad je Bartola Fabijanića kategoriziran kao prethodno priopćenje, ujedno i zadnjeg rada ovog dijela 86. broja CCP-a. Autor se u radu bavi prijenosom slika s oltara BDM i oltara sv. Ladislava iz zagrebačke katedrale, tj. njihovom muzealizacijom 1950. godine.

Prikazi i recenzije (169–200) sadrži deset prikaza i recenzija. *In memoriam* (201–206) potpisuje Ivana Prijatelj Pavičić, a posvećen je akademiku Tonku Maroeviću (1941. – 2020.).

Vatroslav Siketić

***Scrinia Slavonica. Godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest*, sv. 21, Slavonski Brod 2021., 569 str.**

U posljednjem broju godišnjaka *Scrinia Slavonica* objavljeno je 15 znanstvenih radova, od čega jedan pregledni, dva stručna i 12 izvornih znanstvenih radova, tematski vrlo raznolikih, obuhvaćajući razdoblje slavonske prošlosti od srednjeg vijeka do 20. stoljeća.

Broj započinje radom Ive Papić *Zidni oslici u crkvi Rođenja Presvete Bogorodice u Koprivni – analiza ikonografije, stila i naručitelja u kontekstu umjetnosti viteških redova* (9–42), u kojem autorica analizira zidne oslike svetišta romaničke crkve Rođenja Presvete Bogorodice u Koprivni. Rad problematizira i dataciju oslika te ga uspoređuje sa sličnim onodobnim primjerima u Italiji, Francuskoj i Svetoj Zemlji.

Rad Davora Salihovića *O porijeklu i počecima karijere Bartola Grabarskog, priora Vranskog priorata od oko 1474. do 1512.* (43–75), problematizirajući o podrijetlu i karijeri Bartola, priora Vranskog priorata, raspravlja o dosadašnjim historiografskim rezultatima o njemu te u svjetlu slabije poznatih izvora datira njegovo upravljanje Vranskim prioratom ranije nego se do sada mislilo. Kao prilog objavljuje se opširna transkripcija do sada neobjavljenih izvora o Bartolovoj karijeri.

Nedim Zahirović u radu *Idris Karačović, sluga Nikole Šubića Zrinskog, osmanski beg i paša* (77–87) prikazuje karijeru krajiškog bega Idrisa Karačovića, koji je kao dječak bio sluga Nikole Šubića Zrinskog te je 1566. prilikom pada Sigeta zarobljen i prešao na islam. Rad prati kretanje njegove karijere od kapidžibaše preko sandžakbega sandžaka Krupa, sandžakbega sandžaka Simontornya, Pakrac, Lika, Filek, Siget i Segedin, beglerbega ejaleta Papa i beglerbega ejaleta Bosne te analizira i održavanje veza s Jurjem IV. Zrinskim.

Rad *Centralizacija državne uprave kroz formiranje županija i izgradnja odnosa prema vlastelinskim samoupravama – primjer Srijemske županije i Iločkog vlastelinstva u 18. stoljeću* (89–115) Marte Ivković i Darka Viteka istražuje odnos Iločkog vlastelinstva i Srijemske županije u kontekstu